

KUSTBON

SVENSK VECKOTIDNING

TIONDE
ÅRG.
№ 8

Prenumerationspris:
Helt år Emk. 225:—
Halvt „ „ 125:—
I utlandet:
Helt år Emk. 350:—
Halvt „ „ 200:—

UTKOMMER
ALLA ONSDAGAR
Redaktion:
Svenska Folkförbundet
Redaktör: N. Blees
Reval, Riddaregatan 3.

Annonspris
enligt överenskom-
melse.
För längre annonse-
ring beviljas rabatt.

3 mars.
1927

Lantbruket.

Nötkreatursraserna.

Rasfrågan är synnerligen viktig, som också hr. R. Timmerman riktigt påpekar i Kustbon № 48 1926. Och denna fråga blir viktigare i samma mån, som mjölkproduktionen genom inrättande av mejerier får bättre avsättningsmöjligheter. Vill man ha goda kor måste man ha goda kalvar och veta vad som blir av kalvarna. Om kalvarnas framtida värde som mjölkkor (respektive tjurar) vet man faktiskt ingenting när föräldrarna äro av blandras. Äro däremot tjur och ko av viss ras, med konstaterade goda egenskaper, kan man med tämligen god säkerhet säga vad som blir av kalvarna — om de nämligen få lämplig vård och uppfödning.

Vilken ras som skall väljas är ej så lätt att — med adress till hela svenskbygden — ge ett bestämt svar på. Jag tror icke att det går att hålla fast vid en och samma ras för alla svenskorterna. Och detta är ej heller nödvändigt. Ty det behöves dock flera tjurar. På Nuckö finnes redan en del djur av Ayreshire-korsning och av från Dagö införda Ayreshiredjur. 3—4 tjurar av Ayreshire-stam finnes även där. Då dessa djur synas att trivas och man, så vitt jag vet, är belåten med dem är det ej troligt att man

där utbyter de rätt kraftiga djuren av Ayreshire-typ mot de mindre av förädlad lantras.

Där man, som i vissa Nucköbyar, redan har ganska kraftiga djur, till en del med Ayreshirehärstamning, och man dessutom har rätt god betes- och foder-tillgång, där synes mig vara goda förutsättningar för Ayreshire-avel. Men det torde bäst bedrivas så, att Ayreshiretjurar användas för korsning med de kor, som finnas, alltså både för kor av Ayreshire-typ och de av blandad ras. Sålunda får man småningom allt flera kalvar av Ayreshire-typ, d. v. s. med tjurens utseende och egenskaper. Genom att djurmaterialet redan utblandats och förbättrats med Dagö-Ayreshire, går övergången till Ayreshire-avel än lättare och med mindre risker.

Förädlade estniska lantrassen passar säkert bra i Estlands kargare bygder, alltså även i svenskbygden, särskilt å Ormsö och Rickholtzorten, eller där de små lantrasdjuren ej än så mycket uppblandats med större djurraser. Å Ormsö finnes ju redan en tjuvförening med lantrastjur och åtminstone ännu en sådan torde skaffa tjur av samma ras. Förädlade lantrassen har utmärkt fetthalt, ofta över fyra % vid en mjölmängd av 2000—2500 liter pr år. Ayreshiredjuren ha något lägre fett %, men kunna lämna betydligt större mjölmängd.

Låglandrasen passar ej alls för bygden. Anglerrasen är bättre. Vi ha provat denna ras på Birkas, och kan jag intyga, att den är lättfödd och förnöjsam med ganska god fetthalt och mjölkavkastning. I vissa andra delar av Estland finnes mycket Anglerdjur, men då de i dessa bygder äro mindre kända, och ej heller torde kunna anses bättre än Ayreshire-djuren, kommer troligen Birkas att helt övergå till sistnämnda rasen. Några djur, kor, tjur och ungdjur, av Dagö-Ayreshire finnas redan och hoppas vi snart få en än bättre, rasen tjur hit. Våra kalvar av Ayreshire-stammen röna, glädjande nog, en stark efterfrågan.

Som förut omnämnts, finnes numera en estnisk avelsförening för Ayreshire-rasen likasom förut finnes sådana föreningar för resp. Länglands-, Angler- och förädlade lantrassen.

E. Adalberth.

Wormsö av i går och Wormsö av i dag.

Framåt! — så är vårt ödes bud. . .

Baron Stackelberg är för länge sedan död. Denna skrivelse berör på sätt och vis hans stora arv. Jag hoppas, att Kustbon — estlandssvenskarnas budbärare i det frira Estland — ej nekar att införa även följande rader skrivna till avslutning av gårdagens strider och öppnande av nya.

Upp till kretsrådsvalen!

Den 20 och 21 mars samlas Estlands röstberättigade medlemmar åter kring valurnorna. Det gäller nu att välja medlemmar i kretsråden, och även svenskarna ha uppställt listor i Hapsals distrikt.

Vårt svenska programs grundlinjer, att kulturellt, politiskt och ekonomiskt trygga och befrämja den svenska stammens fortbestånd och förkovran, torde vara välkända för varje rättänkande medlem av vårt samhälle. Må den bygd, där våra fäder kämpat och lidit, bliva för våra efterkommande en bättre och skönare boning än förut, där den svenska bonden och torparen, fiskaren, nybyggaren sjömannen, arbetaren och ämbetsmannen finna en människovärdig utkomst, och må den svenska kulturen, ledd i broderskapets anda med alla våra grannar, växa allt starkare och stå orubblig, klippfast i tidens växlingar och svallvågor!

Endast om våra väljare hålla ihop som en man och gå mangrant fram till valen samt rösta på de svenska kandidaterna, äro vi vissa om framgång.

Svenska Folkförbundet (Rootsi Rahva Liit) går i Hapsals distrikt till valen med fyra kandidatlistor, som vid röstsammanräkningen förenas.

Handla, svenske man och kvinna, som en ädel, rättänkande medlem av vårt samhälle och nuvarande och kommande släkten skola välsigna ditt minne!

Å Svenska Folkförbundets vägnar H. Pöhl, ordf.
N. Blees, sekret.

Allom är ju välbekant, att den vägen där baronen, den högsta herren, öns självhärskare etc., skulle färdas på skulle vara av prima beskaffenhet. Den vägen sträckte sig från hovet till bryggan och

de få byar, som av ödet fått bosätta sig vid denna, kunde skatta sig som lyckligast, då de andra byarna däremot bara fingo underhålla vägen, om de nog aldrig satte sin fot på den. Baronens vilja var då lag. Folket visste det, och allt knot var av ingen betydelse. Tiderna gå. Det kommunalråd, som valdes under de första åren av Estlands självständighet, på grund av demokratiska lagar, tog igen itu med vägfrågan. Man hade fått nog av att färdas längs kostigar, genom dypölar, över stenar och tuvor. Alla byar ville få väg fram till kyrkan och kommunalhuset.

En skytt avlossade ett skott. Skottet vållade en panik i tankarna och gjorde en viss tillfällig effekt, men vid närmare och sundare eftertanke måste vi dock medge, att det förfelat målet. Huru tänker annars vederbörande besvara följande frågor:

I kristider.

Affärsvärlden genomgår kristider. Kooperativverksamheten växer. Endast där folkets intressen tillvaratagas, kan det talas om framgång. Förening ger styrka.

Bliv redan i dag medlem och aktionär i närmaste kooperativaffär och köp alla varor ur egen affär.

Hurudana voro våra vägar för fem år sedan och hurudana äro de nu? För vormsöbon äro alla jämförelser överflödiga. Ha inte alla rätt att få vägar fram till kyrkan, handelsbodan, kommunalhuset etc? Visserligen, alla lagar — de skrivna och de oskrivna — stå för det. Endast de ide sovande människorna behöva inga vägar. Men då de själva ej behöva bygga och underhålla dem är det svärast att få en förklaring till deras ståndpunkt. Är det männe avundsjuka? Är det männe gamla testamentets Kain, som tagit sitt säte i dem? Våra förfäder ha i sitt antetes svett (om man än en gång skulle använda ett så utslitet uttryck) byggt ett slott m. m., värdefullt inte blott ur materiell synpunkt — även ur estetisk arkitektonisk och naturidyllisk — är det det det finaste Wormsö äger. Huru många käppar ha inte fått dansa på arbetarnas ryggar, innan

det kom till. Friheten medförde rättigheten att få denna skapelse som ett storslaget minne av våra fäder. Vormsö befolkning och styrelse ha alltid gjort anspråk på det och hela tiden haft löfte på att få det. Nu, när vi gått miste om alltihop är det som att riva i ett gammalt sår när man skall skriva om det. Men för att få en klarhet i denna dunkla historia för kommande släkten må det tillåtas att göra några frågor till vederbörande. Behövde Wormsö inte Magnushofs byggnader? Har kommunalrådet av sagt sig detta? Visste man vilket värde i estmark detta representerade? Varför gick kommunen detta förlustig? Skola vi förlika oss med det förhållande saken befinner sig i dag?

Slutligen ett par ord om "Öbos" tvist med hr X. Ni ha båda så sabla rätt och — orätt. Våra förfäder ha gjort sitt och vi måste göra vårt! Vi kunna kritisera deras jordbruksmetoders lämplighet i vårt framättrusande tidevarv, men vi få inte på samma sätt kritisera dem, som levde i helt andra ekonomiska och kulturella förhållanden. Att vårt jordbruk kan förbättras och i våra ladugårdar — vår otvivelaktigt viktigaste guldgruva — fullständiga små revolutioner måste ske är alltför klart för att här behöva framhållas.

Om vi ska börja med djupgående plogar, tjurar, fargaltar eller på någon annan punkt, må bliva fackmannens sak att utreda. Vi äro ju lyckligtvis inte precis utan sådana heller.

Vormsimees.

Programpunkter för den svenska representanten vid kretsrådsvalen i Hapsals distrikt.

Svenska Folkförbundets kandidat, lärare, kommunalfullmäktige och ordförande i Vormsö kooperativa Handelsförening, John Berggren, föreslår med ledning av det av Sv. Folkf. antagna verksamhetsprogrammet följande detaljpunkter att beaktas av den blivande svenska kretsrådsmanen.

1. Att trygga det jord- och arbetslösa svenskfolkets existens genom skapande av nya småbruk i svenskbygdens grannskap.

2. Svensk representant i kretsstyrelsen i Hapsal.

3. Tillse att svenska skolor och kulturella företag, som underhål-

las av allmänna medel, ej bliva stymoderligt behandlade.

4. **Befrämja jordbruket** med anslag för kostnadsfria svenska jordbrukskurser i likhet med esterna och jordförbättringslån (diken, mossodling, redskap, maskines).

5. **Bistå fiskarna** att de ej må bliva orättvist beskattade, att de må få större fiskelån och bättre avsättningsmöjligheter.

6. **Övervaka statens skogar**, att de må på för oss nyttigt sätt avverkas.

7. **Befrämja sjöfarten** genom underlättande av virkesköp, statslån, licenser, skatter o.s.v.

Svenska kandidaten ligger naturligtvis att stå i oavbruten förbindelse med sina väljare genom Kustbon och ofta avlägga redogörelse över sin verksamhet till Svenska Folkförbundet.

Kretsrådsvalen i Harrien.

I Harrien ha det estniska folkpartiets (Rahvaerakond) medlemmar i kretsrådet och kretsstyrelsen alltid visat sig mycket förståelsefullt till de svenska skolfrågorna här i Harrien, varför vi härmed uppmana de svenska väljarna i Harriens kommuner, att vid de stundande valen rösta endast på detta partis (Rahvaerakond) kandidater. Därmed tillvarataga svenskarna bäst sina egna intressen.

Kommunalvalen på Vormsö.

Tillkommunalvalen hade Vormsö kommun ställt upp 14 kandidatlistor, och följande 20 personer invaldes i det nya kommunalrådet:

1) Lars Ahlros, 2. Johan Ahlström, 3. Anders Kornblom, 4. Johannes Broman, 5. Johan Ahlkvist, 6. Johan Bergström, 7. Alfred Hammerman, 8. Anders Appelblom, 9. Johan Nyholm, 10. Johan Stenholm, 11. Anders Wikström, 12. Johanne sjäämees, 13. Anders Westerblom, 14. Hans Wahlberg, 15. John Berggren, 16. Hans Murmann, 17. Hans Ahlström, 18. Johan Hamberg, 19. Anders Sandell och 20. Hans Tomson..

Regeringskris.

Socialdemokraterna framställde en interpellation till t. f. inrikesministern, krigsministern general

Soots, som anklagades för att godtyckligt i en förordning ha tolkat vallagen i sådan riktning, att vid valen lanbrukarnas parti, vunnit fördelar på andra partiers bekostnad.

Sedan debatten rörande interpellationen under mycken hetsighet pågått i 4^{1/2} timme, inlämnades till riksdagspresidiet tre förslag till övergång till dagordningen, av vilka två, socialdemokraternas och arbetspartiets, utmynnade i misstroendevotum mot regeringen, medan det tredje, nyodlarnas, stämplade general Soots tillvägagående såsom inkorrekt.

Före omröstningen om dessa förslag förklarade statsaldsten Teemant, att regeringen komme att avgå ifall omröstningens resultat påkallade detta.

Riksdagen antog så med 64 röster mot 27 nyodlarnas förslag, för vilket röstade: nyodlarna, socialdemokraterna, arbetspartiet, folkpartiet samt minoriteterna.

Omröstningens resultat mottogs av vänstern med ljudligt bifall.

Efter det utgången av voteringen blivit känd, inlämnade Teemant till riksdagen regeringens demissionsansökan, vilken bifölls.

Härefter gav riksdagen åt talmannen i uppdrag att bilda ny regering.

Deputeraden Hasselblatt förklarade under interpellationsdebatten å den tyska minoritetens vägnar, att tyskarna voro mot regeringen på grund av dess orättvisa förfarande vid avgörandet av frågan om den tyska domkyrkans i Reval öde.

Frihetsdagen, den 24 februari, firades på sedvanligt sätt med högtidligheter i huvudstaden såväl som på andra ställen i Estland. Dagen har så småningom blivit till en verklig festdag i städer och köpingar, då allt arbete är inställt, skolor och ämbetsverk äro stängda. Även på landsbygden har man börjat fira dagen med tillställningar och tal i föreningslokaler och skolor. Den nionde frihetsdagen firades också i år på ett mycket värdigt

sätt över allt i riket. Vädet var också annars synnerligen gynnsamt för tillställningar under bar himmel, ehuru kölden var rätt bitande.

Om bolsjevikpropagandan i södra Estland återges här ett meddelande från förra månaden. Undersökningen rörande den kommunistiska organisation, som i slutet av senaste år uppdagades i Petjorygebitet av södra Estland, har avslutats. Av 31 anklagade ha 15 frigivits på grund av brist på bevis. 16 anklagade ha på order av krigsministeriet ställts inför krigsdomstol, bland dem parlamentsdeputeraden Grigorjev. De åtalade beskyllas för att mot betalning ha övat militärspionage i Estland för en främmande makts räkning ävensom för att ha uppviglat befolkningen i Petjorygebitet mot estländska regeringen i syfte att lösrycka Petjoryområdet från Estland och återförena det med Ryssland. Målet mot de anklagade skall upptags till behandling nu i mars i Dorpat.

Politisk oväderstämming i Lettland. Högerkretsarna i Lettland ha länge varit starkt upphetsade med anledning av att utrikesminister Zeelens hållit ett högern skarpt kritiseranda tal vid ett möte av de lettlandske arbetarföreningarnas idrottsförbund. Zeelens betecknade högerpartierna som fascistiska och ordade om nödvändigheten för vänstern att rusta sig för att nedslå en fascistisk resning, vartill kuppen Wolmar utgjorde ett preludium. Högergrupperna i sejmen ha nu för avsikt att framställa en interpellation, vari Zeelens skall uppfordras att närmare förklara, vad han åsyftat med sitt ovan berörda tal.

St. Mikael kyrkan.

Torsd. d. 3. mars: passionspredikan kl. 7 e. m. i skolsalen.
I sönd. i Fastan: ingen gudstjänst.

Konfirmationsläsningen börjar månd. d. 7. mars kl. 6 e. m. i sacristian.

Vigda: Anton Grönlund och Rosette Nyman, St. Rågö.

A. M. ZIMMERMAN & Co

GEVLE

SKOAFFÄR
REKOMMENDERAS

SVENSKA BOMULLSFLAGGOR

till utlandet direkt från fabriken inom Sverige genom handlande branschen

Gevle Manufaktur A.-B., STRÖMSBRO

Hotell Appelberg

Sollefteå
Tel. „Namnanrop“
Rekommenderas

BILJETTER med tåg och båtar i hela världen.
SOVPLÅTSBILJETTER

Hjälp och råd vid PASSVISERINGAR RESGODS-

FÖRSÄKRINGAR MYNTVÄXLING

A.-B. Nordisk Resebureau

Göteborg — Stockholm — Malmö

DRICK VÅR LÅGPASTEURISERADE MJÖLK

hållbar, gräddsätter som rå mjölk, har ingen kokt smak, är absolut fri från sjukdomsalstrande bakterier och har ej undergått någon som helsk kemisk förändring

Malmö Mjölkksterilisering A.-B.

Telefoner: Kontoret 437, Mejeriet 533

RYLANDER & RUDOLPHS

FABRIKS A.-B.

Henriksdal, Sverige

Tel.-adr. „Rudolphs“, Rt. 440 & 14440

Tillverka telefonkol och dynamoborstar, lämpliga för alla i marknaden förekommande apparater och maskiner. — Begär offert!

De Förenade Spetsfabrikernas Försäljningslokal

Tel. 771-08 Grevturegatan 13

(Hörn-butiken) NORR 19203

Specialaffär för Spetsar och Broderier. — Rikt urval av Vadstenaspetsar. Motiv och Kragar. Beställningar å linneutstyrlar. Order till landsorten expedieras omgående.

A.-B. HEMBRYGGERIETS

Maltdrycker och Läskedrycker

Rekommenderas

Tel. S. 331-64, Helenebergsgatan 15 Tel. 72-47.

KONDITORI BAGERI

SKEPPAREGATAN 29 — TELEFON 709-76

STOCKHOLM

Rekommenderar sin specialtillverkning av: Gott Kaffebröd, Wienerbröd, Bakelser och Tårter Högaktningsfullt

ESTER DOMINICUS

A.-B. BJÖRKLUNDS

Nöjlikeodlingar i Hammar, KRISTIANSTAD

Landets största specialodling i sitt slag:

NEJLIKOR

i alla variationer erhållas hos varje blomsterhandlare i riket.

ELNA MÄRTENSSONS

KONDITORI OCH KAFE

Tel. 460 Hamngatan, Ystad, Tel. 460

REKOMMENDERAS

Servering under sommarmånaderna i villan Skogshyddan i Jandshagen Tel. 477

DANNEMORA

Ciklursågar, Ramsågblad, Timmer- och Fällningssågar, Maskinhyvelstäl och Maskinknivar vinnna tack vare Dannemoraställets förtjänstfulla egenskaper och det omsorgsfulla arbetet rykte över hela världen.

Kort leveranstid. Införda offert. Gimo-Österby Bruks A.-B., Österbybruk.

Aktiebolaget Priorverken

Norrköping

Telegramadr: PRIORVERKEN

Byggnadsmiden & Träskruv.

FRIMURAREHOTELLET

ESKILSTUNA

MATSALAR & CAFÉ

Trevliga rum fr. 5 kr.

REKOMMENDERAS

BIERSTUGAN I

SPÅNGBACKEN, Norrköping.

Rekommenderar sina väl tempererade

maltdrycker.

Centralrestauranten LANDSKRONA

rekommenderas

TURISTGÅRDEN HVEN

rekommenderas.

STUREHOF

Adelgatan 13, Malmö. Telef. 12-53.

1:sta klass Restaurant.

Billigaste och bästa frukostställe.

Middagar från 1-6. 3 rätter kr. 2. —

Populära soupéer från 6-11 e. m.

Vällagad husmanskoat.

CARL FREDRIKS BIERSTUGA

Hantverkaregatan 17.

NORRKÖPING

REKOMMENDERAS

Aktiebolaget**GESTRIKLANDS YLLEFABRIK JÄRBO.**

Sporttyger, melerade Filtar,

Vadmal och Korderoj.

Goda kvalitéter och billiga priser.

RESTAURANT KUNGSTORNET

serverar dagligen den omtyckta

LUNCHEN å 2 kronor

assietter småvarmt och varmrätt

Best. Norr 303. Regim John Ekberg

HOTELL & KÄLAREN TENNSTOPET

Stora Vattugatan 8, Stockholm.

Hotellens tel: Riks God mat. Restaurantens tel. 3434. Allm. 7349 Riks 5980 Allm. 7812.

Billiga rum.

NORRKÖPINGS APOTEKÄRES MINERALVATTEN-AKTIEBOLAG

Grundat 1874

Sveriges äldsta Mineralvattenfabrik

Kontor o. Fabrik: Repslagareg. 31,

NORRKÖPING

E. LINDELL

Saluhallen

UPPSALA

Tel. 3577 Tel. 3577

REKOMMENDERAR sina

prima kött-, fläsk- & charkuterivaror i parti och minut.

Betald annonsplats**Växiö Stadshotell**

57 stycken gedigna och propra resanderum, pris från kr. 3.75-6.50. Fullständiga spritriktigheter. Elegant konditori. Musik dagligen. Bilgarage och bensindepot. Goda vägar och vackra omgivningar för bilister. Telefon: NAMNANORP

Damväskor

Reseffekter

Största urval

VÄSKAN

Kungsgatan 23

STOCKHOLM

KLARA HUSHÅLLSSKOLA

STOCKHOLM

Drottninggatan 21 A. Tel. Norr 258 82.

1:sta klass Matsalar och Festväning. Fullständig konditori och kaffeservering. Pilsner utan matvåg. Begravnings- och sällskapsmiddagar arrangeras. Moderata priser. Gott bord. Vördsamt O. A. Jonsson.

SMEDJEBACKENS HOTELL

Öl- och vinriktigheter. Propra rum. Lämpl. uppehåll för bilister. Garage. 4 tim. järnvägsresa från Stockholm.

OBS.! Naturskön bätresa Stockholm-Smedjebacken.

Telefon: Kontoret 1. Res.-rum 9.

Innehavare: E. OLSSON.

BESÖK JÖNKÖPING**BORÅS VÄVERIAKTIEBOLAG BORÅS**

Alla slags bomullsvävnader

Hj. Söderlings Bageri

Eskilstuna

Specialité:

Sundhetsbrödtillverkningar.

Svenskar i Balticum

köp vid behov

LANTBRUKS-REDSKAP

från

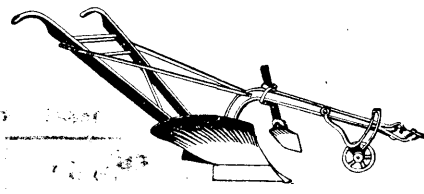
NORRAHAMMARS BRUK

Norrhammar, Sverige.

Representanter: A. G. OSTÅ, Reval,

Ökonomische Gesellschaft

Lettischer Landwirte, Riga.

**MILITÄR EKIPERINGS A.-B. (MEA)**

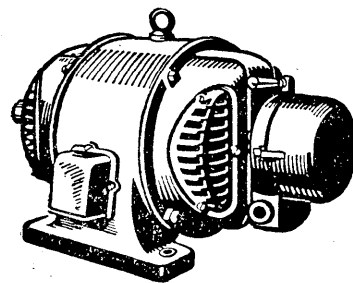
Hamngatan 3A

STOCKHOLM

Norrholmstorg

Rekommenderar sina förstklassiga färdiga HERRKLÄDER, HERR- & DAMSKRÄDDERI.

Uniforms- och Sportartiklar för segling, ritt, automobilsport etc. etc.

**ASEA-MOTORER**

TRANSFORMATORER OCH APPARATER FÖRSÄLJAS

av

El. Büro LINKE & MARTINSON Kinga tån. 10, Reval.

BESÖK SKÖFDE

THORSVIKS

TOALETTPAPPER

NORRAHAMMAR

Rekommenderas.

MURÉNSKA BADHUSET GEVLE

Serverar alla slags varma och kalla bad, till moderata priser i eleganta och förstklassiga lokaler.

Aktiebolaget LUDVIG ANDERSON, KINNA,

(Kasthalls Mattfabrik)

EFTERHÖR „KASTHALLSMATTOR“

Den Gyllene Freden

Vid Järntorget, Stockholm

Riks 80 29.

Bland rostet kaffe intager

SVEABLANDNING

främsta plasten. Partiförsäljare:

ENGWALL HELLBERG Aktiebolag, Gefle.

KÖP SYDSVENSKA PETROLEUMS A.-B:s

BENSIN

Motor- och Belysningsolja

Tel. Malmö 11-53, 46-60

GUSTAF SJÖBERGS

Konditori, Gäule,

Norra Rådmanngatan 10 A.

Rekommenderas

AUG. LÖFGRENS

Frukt-, Grönsaks- & Blomsteraffär

rekommenderas

BLOMMOR & KRANSAR

Guldmedalj 1901 GÄFLE Telefon 123